

Rådsmøde udenrigsanliggender den 6. marts 2020 - samlenotat

1. Syrien/Tyrkiet

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På det ekstraordinære Rådsmødet (udenrigsanliggender) den 6. marts 2020 ventes en drøftelse af den nuværende situation i Idlib, Syrien og den aktuelle situation omkring Tyrkiets åbning af grænserne til Europa, herunder presset på EU's ydre østlige grænser. En EU-udtalelse om situationen forhandles frem mod mødet.

2. Baggrund

Den humanitære situation i det nordvestlige Syrien er væsentligt forværret siden regimet, støttet af Rusland, indledte en ny landoffensiv i og omkring Idlib-provinsen medio december 2019

Siden medio december har regimet indtaget hele den østlige del af området. Regimet er dertil de seneste uger begyndt at rykke frem i den sydvestlige del af provinsen. Iflg. FN er næsten 1 mio. civile drevet på flugt siden starten af december. FN vurderer, at mere end 3 mio. mennesker har behov for humanitær bistand. En stor del af provinsens befolkning er allerede fordrevet fra andre dele af landet. Civilbefolkningen har p.t. primært mulighed for at søge ind i stadigt mindre lommer af relativ sikkerhed i Idlib, bl.a. i det nordvestlige område op mod den tyrkiske grænse. Der er dog også mulighed for at søge nordøst på langs grænsen til tyrkiskkontrollerede områder i den nordligste del af Aleppo-provinsen – godt en tredjedel af de fordrevne har benyttet sig af denne mulighed. FN meddelte i sidste uge, at man ikke kan imødekomme behovene med den nuværende finansiering og kapacitet. Udviklingsministeren annoncerede i sidste uge et dansk bidrag til den humanitære respons på 55 mio. kr., hvoraf 35 mio. kr. gives til FN's humanitære fond, og 20 mio. kr. til International Røde Kors.

Tyrkiet har med stigende bekymring set på risikoen for yderligere regimefremrykninger, som har øget det allerede store flygtningepres på grænsen fra Syrien til Tyrkiet. Trods det tiltagende pres forbliver den tyrkiske grænse mod Syrien lukket for flygtninge, og der ses ikke p.t. tegn på skridt mod en åbning. De syriske flygtninge, der sammen med andre flygtninge og migranter er ankommet til EU's ydre grænser i de seneste dage, opholdt sig allerede i Tyrkiet og er ikke fordrevet som følge af den seneste regimeoffensiv. Tyrkiet annoncerede den 1. marts en ny militær operation under navnet Operation Spring Shield (OSS) efter en periode med markante sammenstød mellem regimet og Tyrkiet. Tyrkiets præsident Erdogan ventes at møde Ruslands præsident Putin i Moskva den 5. marts for at drøfte situationen.

Præsident Erdogan udmeldte den 29. februar, at Tyrkiet har åbnet grænserne til EU. Udmeldingen vurderes politisk at være tæt forbundet med de aktuelle kampe i Idlib-provinsen i Syrien. Situationen har medført et fornyet pres af migranter og flygtninge på grænseovergangene til Grækenland, men indtil videre har græsk politi, grænsevagter og militær sikret, at kun få er kommet ind i Grækenland. Ifølge tal fra Frontex den 4. marts 2020 har 2076

personer krydset grænsen fra Tyrkiet til Grækenland, heraf 1794 personer via søvejen og 282 personer via landegrænsen. Ifølge Frontex kommer langt de fleste fra Istanbul og omegn og kun relativt få fra den østlige del af Tyrkiet. Der ses således umiddelbart ingen sammenhæng med situationen i Idlib, hvor hundredetusinder af mennesker er samlet på den syriske side af en fortsat lukket grænse mod Tyrkiet, jf. ovenfor. Motivet for Erdogans beslutning kan derfor ikke tilskrives en stigning i antallet af flygtninge i Tyrkiet. Situationen ved grænsen til Bulgarien vurderes fortsat rolig, hvor flere mindre grupper har forsøgt at krydse grænsen, men er blevet stoppet.

3. Formål og indhold

Rådets drøftelse forventes at fokusere på udviklingen i Syrien, herunder den humanitære situation, og i Tyrkiet, herunder Tyrkiets åbning af grænserne og migrationspresset ved Grækenlands og Bulgariens grænser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel enighed om, at den alvorlige humanitære situation i det nordvestlige Syrien er stærkt bekymrende. Dertil forventes rådet at være enige om, at EU bør fortsætte med at lægge pres på det syriske regime og opfordre til hurtigst muligt at stoppe offensiven og engagere sig i de FN-faciliterede politiske forhandlinger. Der ventes større forskelle mellem medlemslandene, hvad angår EU's balancering mellem at kritisere Tyrkiets håndtering af migrationsspørgsmålet og anerkendelse af Tyrkiets udfordringer og militære tab i Syrien.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side lægges der vægt på, at EU bidrager til at afhjælpe den svære situation ved EU's grænser mod Tyrkiet, herunder ved at EU's medlemslande bidrager yderligere til EU's grænse- og kystvagtsagentur Frontex; understreger, at det syriske regime og Rusland har det primære ansvar for eskaleringen i Idlib; og understreger behovet for at fastholde presset på regimet og den eksisterende EU-linje med henblik på at få regimet til at engagere sig i de FN-faciliterede politiske forhandlinger i Geneve.

Fra dansk side findes det ikke acceptabelt, at Tyrkiet bruger mennesker som politisk pressionsmiddel. Det bør gøres helt klart, at Tyrkiet skal overholde aftalen fra 2016. EU bør samtidig udtrykke forståelse for Tyrkiets udfordringer med den omfattende flygtningetilstedeværelse og tilkendegive villighed til at drøfte, hvordan flygtninge bedst kan støttes fremover.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Situationen i Syrien har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg på mødet den 11. oktober 2019 til orientering.